

1.—TE TURE, TONA HANGANGA, ONA WHAKAHAERENGA.

Na A. T. Ngata, M.A., M.P.

(Ko nga wahanga A. B. C kei te pepa o Noema.)

D.—NA TE AHA TE TURE I WHAIMANA AI?

D.—TE MANA O TE TURE.

Kua korerotia i runga ake nei ko te Hupirimi Kooti te kai-whakamarama i te ture. Tera atu etahi Kooti kei raro iho i tera, ko te Kooti Whakawa Tuturu (Magistrates Court), ko te Kooti Hara (Police Court), ko te Kooti Whenua Maori; e whakahaere ana ia Kooti, ia Kooti i te wahi o te ture e rite ana mana, mana.

Na, ko enei Kooti hei whakapa mai i nga whiu a te ture ki te tangata, ki te taonga, ki te whenua. Ko te ringa kaha tonu te take i whai mana ai te ture. Ko te wehi ki te whiu nana i heretere mai te ngakau tutu, te ngakau whanako, te ngakau kohuru o te tangata. E tika ana kei te tohutohu mai te ture, kei te whakatakoto i nga rohe hei haerenga mo te tangata mo ana mahi i tenei ao. Engari kei te taha tonu o ana rohe e tu ana ko nga kai-tiaki o te ture, ko nga pirihiimana, ko nga kai-tirotiro, ko te Iwi Nui, ko koe, ko au. Ko te ture whiu kore, e rite ana ki te pi, kaore he wero.

Ka ki te ture, kua hei patu tangata: ki te patu tangata ka tarewatia. Ka ki te ture, me utu e koe o nama, ki te kore ka murua ko au taonga hei whakaea, ka whiua ranei ko to tinana ki te heretere, hei whakakaha i a koe ki te kimi huarahi e ea ai to nama. Ka ki ano te ture, ko nga moni e moketitia i runga i te punga whenua, ma te whenua e whakaea. Ki te kore e ea i te rangatira o te whenua, ka murua ko te whenua.

Ko tetahi ra tenei o nga mea nunui kei te ao e takoto ana, o te orekohanganga mai ra ano, ko te wehi i te whiu. Ko te Atua o Ihoraira, ko Ihowa e ki ana mai "Ko Ihowa hoki ahau, ko te Atua, he Atua hae, e mea ana i nga hara o nga matua kia tau iho ki nga tamariki, a, te toru, te wha ra ano o nga whakatipuranga o te hunga e kino ana ki ahau e whakaputa aroha ana hoki ki nga mano, ki te hunga e aroha ana ki ahau, e whakarite ana i aku ture." No te ture Atua, ka tauititia mai ki te ture tangata.

3.—NGA PITIHANA KI TE PAREMATA.

AHAKOA he peka iti tenei no nga mahi o te Paremata, ki roto ki nga whakaaro o te iwi Maori, ka mutu ano te mahi a te Paremata he whakarongo, he whakahaere, he whakatau i a ratau pitihana. He ahua ra na te tangata e pouri ana mo tona mate, ka kitea atu ko te wahi anake o te mahi a te tohunga i pa ki nga mate pera i tona.

Ko tenei mea ko te pitihana, he inoi, he tono atu ki nga Memu o te Paremata, kia tirohia mai tana take, he inoi atu kia rongoatia, kia whakaorangia tona mate. Na, ko te tikanga